

Rosa groeide op tot een puber die gewoon thuis woont, naar school gaat en kan lezen.

FOTO CARO BONINK

FRENK HEFT EEN KIND MET MOGELIJKHEDEN

DE HOOFDONDERWIJZER van mijn lagere school had er één, zo'n klassiek dikkerdje dat hem steevast in de deuropening stond op te wachten als hij 's middags thuiskwam. En ik kende de Josti-band natuurlijk, altijd lachen als die vrolijke kwijlebabebels helemaal uit de maat op hun trommels sloegen. Mongolen noemden we ze, want van het syndroom van Down had niemand nog gehoord. De bossen zaten er vol mee en als je ze tegenkwam, moest je oppassen dat er niet eentje tussen zat die je iets te enthousiast wilde zoenen.

En toen werd mijn Rosa geboren.

"Ik vrees dat je gelijk hebt," zei de verloskundige toen mijn vrouw nog daas van de bevalling mompelde dat Het Grote Wonder in haar armen wel 'een mongooltje' leek. De wereld stortte in en ik voelde de grond onder mijn voeten wegzakken. Een gehandicapt kind waarom ik, waarom wij, en wat nu? De champagne bleef in de koelkast staan en ik holde direct naar de boekhandel en las elk boek dat ik maar te pakken kon krijgen.

Binnen de kortste keren wist ik alles van chromosomen, sensorimotorische coördinatieproblemen en hartafwijkingen. Maar in de wieg lag een wolk van een baby, waar niets vreemds aan te zien was – en toen we over de ergste schrik heen waren, werd de champagne alsnog ontkurkt. We hadden een kind en we zouden wel zien waar de reis ons brengen zou.

Het eerste half jaar was er nog niet zoveel aan de hand, maar toen werd dat kleine meisje ernstig ziek. Ze kreeg een neurologische aandoening (geen Down) en hartproblemen (wel Down). De kwaliteit van haar leven zou zo laag worden – ze

zou gaan vegeteren, als een plant – dat de cardiologen van het AMC haar weigerden te opereren. Maar na een lange discussie ging ze toch onder het mes. En zie: Rosa overleefde en groeide op tot de puber die ze nu is. Ze woont gewoon thuis en gaat iedere dag naar school. Ze kan al aardig lezen en begint ook voorzichtig te schrijven.

Ondertussen leer je leven met de vooroordelen, de misverstanden en de clichés. "Wat zijn ze lief, hè." "En zo muzikaal." Je leert leven met de sfeer

AAN VUIJSJE ZELF IS OOK EEN STEEKJE LOS

op het voetbalveld, waar 'mongool' naast 'homo' veruit het favoriete scheldwoord is. En je leert leven met onderwijzers die, zoals op de Alphons Laudyschool in Slotervaart, weigeren haar te leren lezen 'omdat dat toch geen zin heeft'.

Ik word niet boos als iemand het over 'mongolen' in plaats van over 'Downkinderen' heeft, want ik ben nooit vergeten hoe onwetend ik zelf was. Maar toen ik vorige week in deze krant het interview met Herman Vuijsje las, de socioloog die het boek *Verstandelijk gehandicapt* heeft geschreven, dacht ik wel: aan die man zelf is ook een steekje los. "Als ik," zei hij, "de mensen had mogen uitzoeken, had ik er ook een mongool bij gedaan. Had ik niet kunnen interviewen, maar daar had ik wel een verhaal over kunnen maken."

Gisteravond zag ik Aat Nederlof op tv, in een oude aflevering van *Baantjer*. Hij is acteur met het

syndroom van Down. In 1996 sprak ik met hem.

Vind je het leuk om geïnterviewd te worden?
"Ontzettend leuk, helemaal te gek."

Waarom?

"Ja, van alles wat. Praten. Over toneellessen, schermen, pantomime, acrobatiek."

Wilde je vroeger al beroemd worden?

"Dat is een erg moeilijk verhaal. Ik vind het wel leuk."

Word je wel eens herkend op straat?

"Van Knoop in je zakdoek, van de televisie."

En dan ben je trots?

"Heel trots, helemaal."

Weet je wat het syndroom van Down betekent?

"Dat je licht gehandicapt bent."

Voel je je zelf ook gehandicapt?

"Dat weet ik niet."

Vind je het erg?

"Is wel een probleem. Wel erg, ja. Kost veel moeite om iets te leren. Gaat langzaam, lastig. Moet tijd nemen, rust. Ik ben gewoon verstandelijk gehandicapt. Maar wel een goeie, een heel goeie."

Wat zijn ze lief, hè, Vuijsje?

FRENK DER NEDERLANDEN
e-mail: frenk@parool.nl

'Spreid moeilijke scholieren'

De Amerikaanse socioloog Bowen Paulle werkte drie jaar op een zwarte school in Zuidoost en in het New Yorkse getto de Bronx. Hij promoveerde deze maand en pleit voor het spreiden van moeilijke kinderen over verschillende scholen.

CLEMENS VAN HERWAARDEN

DAT BOWEN PAULLE (35) eigenlijk basketbalspeler wilde worden, is te zien aan zijn postuur. Hij is imposant en oogt lenig. Zijn sportverleden kwam hem van pas toen hij voor

zijn onderzoek deeltijd ging werken als basketbalcoach op een vmbo-school in Zuidoost. De resterende tijd was hij bezig met het opschrijven en analyseren van het gedrag van scholieren, leerkrachten en schoolmanagement.

Hoe indrukwekkend Paulle er fysiek ook uitziet, hij kon niet datgene wat volgens hem maar twintig procent van de vmbo-leerkrachten dagelijks wel lukt: lesgeven zonder dat een kleine groep overlast veroorzaakt. "Ik kan het niet. Het is echt een kunst om alles in de gaten te houden in een klas met kinderen die problemen kunnen veroorzaken. Sommige 'superleraren' kunnen dat wel. Dat is magisch."

Bij deze leraren ziet hij vaak hetzelfde gedrag. "Aan het begin zijn ze keihard tegen de leerlingen. Nog

voordat er problemen zijn, hangen ze met heel hun wezen tegen de leerling aan. Dit kost veel energie, maar uiteindelijk lukt het hun een emotioneel klimaat te scheppen waarin zelfs de moeilijkste leerlingen de les rustig volgen. Het is zwaar werk, waardoor veel leraren overspannen thuis zitten."

Paulle pleit niet alleen voor keihard optreden in de klas. "Leerkrachten die het redden zijn vaak harde leermeesters met een zachte kant. Als er eenmaal goed wordt gewerkt in de groep, ontstaat er vanzelf ruimte voor grappen. De sleutel tot succes is voorspelbaarheid en warmte."

Tijdens de jaren dat hij onderzoek deed, heeft Paulle op leerlingen gelet die veel onrust veroorzaakten op school. Deze leerlingen verstoren met agressief gedrag de les en intimideren leerkrachten en medeleerlingen. Maar leerprestaties bleven ver achter.

Op beide scholen waar hij werkte, besloeg de groep ongeveer vijftien procent van het aantal leerlingen. Omdat de leerlingen door hun dominante gedrag elkaar aanstaken, wil Paulle dat de kleine dominante groep leerlingen over verschillende scholen wordt ver-

Paulle FOTO PETER ELENBAAS

spreid. "Op rustige momenten kunnen het rationele lieverds zijn, die weten dat het beter is een diploma te halen. Maar als ze zich bedreigd voelen, wordt alle rationaliteit uit het raam gegooid. Ze doen hun best om niet in de verkeerde groep te komen, maar dat is moeilijk. Eigenlijk domineren de dominante leerlingen zichzelf. Door ze uit elkaar te halen, verbreek je dat negatieve mechanisme."

'Veel onrust komt voort uit stress'

HET Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) meldde vorige week dat tweederde van de autochtone Nederlanders in zijn vrije tijd nauwelijks contact heeft met allochtonen. Een week daarvoor wees onderzoek onder 25 Amsterdamse scholen op groeiend wangedrag van gefrustreerde allochtone leerlingen.

Om mogelijke cultuurverschillen op Amsterdamse scholen te overbruggen wijst Bowen Paulle op het belang van het aanbieden van gemeenschappelijke rituelen op scholen. "Laat kinderen op school veel meer met elkaar doen. Samen zingen en bewegen werkt heel verbreedend."

Paulle ziet kansen voor de toekomst. "Veel onrust bij scholieren komt voort uit stress. Ze voelen zich vaak afgewezen. De overheid moet de kans aan leerlingen bieden om in een heel andere wereld te komen."

ADVERTENTIE

'15 seconden sneller na 3328 rondjes'

Charles van Renesse in Publiek Geheim
Verkrijgbaar bij de boekhandel voor 27,50

www.vondelpark.org/ned